

מִנְשֵׁי רֵחַן נְשֵׁי לְמָה

עיונים ופנינים בפרשה מכות מדרשו ושיעוריו של
הגאון הניקא רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א

ג'תתק"ע
86

פרשת במדבר

במנין נכללו רק הצדיקים

השלמים ושהיו בדרגת מלאכים

שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר שְׁמוֹת כָּל זָכָר לְגִלְגָּלְתָּם, מִבְּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצְבָאָתָם (א, ב-ג). כתב המבי"ט בספרו בית אלהים (שער היסודות פמ"ז), שהיו בעם ישראל עוד רבים מעל גיל עשרים עד גיל שישים, ואעפ"כ לא נמנו, כי רשעים אינם מן המנין, ולא נמנו אלא החסידים והזקנים והחכמים, כמו שדרשו בתנחומא. ובביאור הגר"א לשיר השירים עה"פ 'מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה גרה פחמה אַיְמָה פְּנֵדְלוֹת' (ו, י) כתב בזה"ל: 'איומה כנדגלות' הם מה שהיו נמנים, שכתוב 'למשפחותם לבית אבותם לגלגלותם במספר שמות', היינו שלמין בכולן. והיה צריך משה בעצמו לראותם אם הם ראויים למנותם, שיהיו כולם שלמין במדרגה העליונה של מלאכים שאין למעלה הימנה, וכן יהיה א"י"ה לעתיד לבא במהרה בימינו שיעלו במדרגה עליונה, וזהו 'איומה'.

מתחלה היה סך ידוע שצריך כל שבט ושבת

להשלימו והושלם במדויק באופן נס

ובנותן טעם לציין בזה לדברי רבינו בחיי (במדבר א, ב), וז"ל: יתכן לפרש כי פקודי ישראל בקבלת התורה בסיני היו כנגד פקודי מחנות המלאכים שנגלו שם במעמד הקדוש, והיה המספר במחנות ישראל בד' דגלים כמספר המלאכים שבארבע מחנות שכינה, ועל כן אמר 'בְּמִסְפָּר שְׁמוֹת', כלומר במספר שמות המלאכים, כי היו ישראל באותו מעמד הקדוש מלאכים גופניים כמספר המלאכים המשרתים במרום, וזהו שאמר 'תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצְבָאָתָם', כלומר כנגד צבאות השמות שהזכיר, כי ישראל צבאות מטה כנגד צבאות של מעלה, ואומר הכתוב (שמות ז, ד) 'וְהוֹצֵאתִי אֶת צְבָאֹתַי, אֶת עַמִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל'. ויש להתבונן בכתוב שאמר (שמות יב, מא) 'וְצִאָה כָּל צְבָאוֹת ה' מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם', והיה ראוי לומר 'יצאו כל צבאות ישראל', אבל אמר 'כל צבאות ה'', לכלול בגלות עליונים ותחתונים, ויותר מזה אמרו (מגילה ט): 'גלו למצרים, שכינה עמהם', ואין ספק כי אחר שהשכינה עמהם בגלות, הלא צבאות ארבע מחנות שכינה עמהם, ומזה אמר בגאולתם שיצאו עמהם. ומה שיחזק לך זה לפי דעתך, מה שאמר הכתוב (להלן פסוק מה) 'וַיִּהְיוּ כָּל פְּקוּדֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְבֵית אֲבֹתָם', הכוונה על צבאות מטה, וחזר פעם אחרת (בפסוק מו) 'וַיִּהְיוּ כָּל הַפְּקָדִים', הכוונה על צבאות מעלה כי היו שוים במספר, וזהו שלא הזכיר כאן ישראל. והסתכל עוד אחר סדור המסעות ותמצא הלשון הזה עצמו כפול, הוא שאמר (במדבר ב, לב) 'אַלְהָ פְּקוּדֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְבֵית אֲבֹתָם', הם צבאות מעלה שבארבע מחנות שכינה.

האם מנו במנין גם אלו שאין להם ילדים

ויש לציין בזה עוד למה שכתב הרמ"ע מפאנו בספרו עשרה נאמרות (אם כל חי ח"א סי' ג), וז"ל: 'פקד', הפועל הזה משמעו 'השגחה', 'רמנין', 'וצווי', 'ומנוי', 'וחסרון', הראשון שאמרנו מענין 'השגחה' הוא כמו 'פקדתי אֲתָכֶם' (שמות ג, טז), וה'רמנין' כמו 'לִפְקֹדֵיהֶם' (במדבר ג, מג), וה'צווי' כמו 'פְּקוּדֵי ה' יִשְׂרָאֵל' (תהלים יט, ט), וה'מנוי' כמו 'וַיִּפְקֹד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים' (אסתר ב, ג), וממנו 'הַפְּקֹדוֹן אֲשֶׁר הִפְקִיד אֹתוֹ' (ויקרא ה, כג), וה'חסרון' כמו 'וַיִּפְקֹד מְקוֹם דָּוִד' (שמו"א כ, כה). ועם היות הפקידה הזאת בעצם וראשונה מענין 'השגחה', מכל מקום כולהו איתנהו בה, כי מי שהוא עקר, איננו כדאי להמנות עם לגיונותיו של מלך מלכי המלכים, אא"כ

השלים חוקו פעם אחרת כבן עזאי (יבמות סג): [שהיה מגולגל מאחד שלא קיים מצות לימוד תורה, ולכן בן עזאי להשלים חוקו ואמר 'שנפשי חשקה בתורה', שהוצרך להשלים חוקו של ראשון. מגיני שלמה], ומזה הטעם היו פקודי משה ראשי משפחות בלבד ועליהם נאמר 'לגולגלותם', שהיה משה רבינו ע"ה צופה ברוח הקדש מנין הטיפין שבראש כל אחד ואחד [כמה תולדות שיעמיד כל אחד ואחד, וזהו 'שאו את ראש'. יד יהודה], כמו שכתב החכם ז"ל בפירושו על התורה. ואמר, שכל מי שהיה עתיד הוא לבדו להעמיד ששים רבוא היה נמנה ראש משפחה, על כן נמנו מכיר וגלעד לשנים, עם היות מכיר אבי גלעד, כי גלעד לבדו היה בכחו להעמיד ששים רבוא, ונשארו למכיר מיתר בניו ששים רבוא אחרים מבלעדי גלעד, ויותר מזה גם כן היה צופה ומביט בכל אחד ואחד מהם [כמה פעמים שיצטרך להתגלגל. יד יהודה]. והוא רז נגלה במלה הנזכרת [לגולגלותם', שהוא לשון גלגול. יד יהודה] למי שישית אליה לב, והכל בכלל מה שאמרו חכמים (שמו"ר מ, ב) שהראהו הקב"ה למשה דור דור וחכמיו דור דור ופרנסיו. והאריך ופלפל בדבריו בשו"ת חתם סופר (יו"ד, סי' רצד), עי"ש כל הענין.

היה פלא גדול שהספיקו למנות את כולם ביום אחד

וְאֵת כָּל הַעֲדָה הִקְהִילוּ בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ הַשְּׁנִי (א, יח). כתב הרמב"ן בזה"ל: יזכיר זריזות משה רבינו במצות השם, כי ביום הדיבור לקח את הנשיאים והקהיל כל העדה והתחיל לפקוד אותם. אבל לא נשלם המנין ביום אחד, ולכך חזר ואמר (בפסוק יט) 'ויפקדם במדבר סיני', להודיע שהיה 'במקום' ההוא המנין, לא 'ביום' ההוא. אמנם האוה"ח הק' כתב בזה"ל: יודיע הכתוב כי ביום עצמו נקהלו היהודים על הדבר, והדבר יגיד שכל אחד היה לו יחסו אצלו בלא טורח הראיה והעדיות, גם שבו ביום הוכרו היחוסין של כולן, והוא אומר 'ויתלדו' סמוך למאמר 'באחד לחודש'.

היו לעם ישראל ספרי יוחסין מסודרים

מעט היותם במצרים

וַיִּתְּלְדוּ עַל מִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם (א, יח). פירש"י שהביאו ספרי יחוסיהם ועידי חזקת לידת כל אחד ואחד, להתייחס על השבט. וביאר בשפתי כהן להלן (במדבר כו, א), שכבר בארץ מצרים היו מיוחסים כל משפחה למשפחותם, לפי שכל הבאים מצרימה היו שבעים נפש, שהם השבטים ובניהם, שנא' (בראשית מו, ט) 'וַגְּבִי רְאוּבֵן חֲנוּךְ וּפְלוּא וְגו'', וכן שאר השבטים, ומעת שראו הריבוי העצום שהיו יולדות ששה בכרס אחד, הסכימו לומר שכל אחד יכתוב הנולדים לו, כדי שידע כל אחד משפחתו, החנוכי, הפלואי. ובתורת משה לחת"ס (במדבר א, ד) ביאר, שעל זה נאמר בפרשת נשא (במדבר ז, ב) 'הֵם נְשִׂאֵי הַמִּטָּה, הֵם הַעֲמִידִים עַל הַפְּקָדִים', ופירש"י 'הם נשיאין המטות' שהיו שוטרים במצרים והיו מוכים עליהם, 'הם העומדים על הפקודים' שעמדו עם משה ואהרן כששמו את ישראל, שנאמר (במדבר ד, ד) 'וְאֲתָכֶם יִהְיוּ אִישׁ אִישׁ לְמִטָּה', וביאר החת"ס, שהיו ישראל נמנים למלך מצרים לידע כמה עבדים רומסי חומר יש, כדרך כל עבדי המלך הנמנים ונכתבים בלידתם בשמם ושם אבותם, ואלו השוטרים היו משגיחים על כל זה, ולכן אמר הקב"ה כאן שיקח אותן האנשים איש איש למטה במספר מפקד בני ישראל, כי רק הם יוכלו להעיד, ולהם נמסר ספר עדות לידתם בסבלות מצרים. משא"כ שבט לוי שלא היו בשיעבוד מצרים, ולא נמסרו ביד נוגש ושוטר לא נודע עדות יחוסם, לכן הוצרכו להימנות על פי ה' ברוה"ק

"כאייל תערוג על אפיקי מים" (תהלים מב, ב)

משיעורים יום ה' בלק תשע"א ויום א' אחרי מות קדושים תשע"ג

התורה היא החיים של האדם והתפילה היא מזונו

הנה עסק וידיעת התורה היא שנותנת חיים לאדם ומאירה לפניו את הדרך, ועסק התורה הוא כנגד הנחת התפילין, כי התפילין הם המוחין של האדם, וצריך שכל ידעתו וראייתו יהיו מהתורה ודברי חכמים, כי התורה היא הדרך שבה יגיע האדם לדביקות בו יתברך. ומ"מ עם התורה לבדה אין באדם את הכח ללכת בדרך אמיתה של תורה, אבל על ידי התפילה יוכל להיות דבוק בדרך התורה בכל שעה, כי התורה היא כנגד החיים, והתפילה היא כנגד המזון כמו באדם בזהרה בראשית (בדף כד, ז), וכמו שאדם צריך לחיים ומזון, כך הוא צריך לתורה שתחיה אותו, וצריך לתפילה כדי להמשיך לו את החיות וליתן לו את הכח. וכפי שבמיעוט המזון לא יוכל האדם לעבוד כראוי בגופו, כך כשאין לאדם את התפילה, אינו יכול לבטל את יצרו הרע. דהנה התורה היא שווה לכל ישראל, וכמו כן על ידי לימוד התורה מתבטל מהאדם היצר הרע הכללי, היינו שמבטל ממנו כל רצון ומחשבה להפסד מקדושת ישראל ולהיות ככל הגויים, אבל כדי שייבטל ממנו יצרו הרע הפרטי, שהוא עיקר עניינו ושליחותו בעולם, ושונה הוא בכל אחד מחברו - אינו זאל על ידי יחוד תורה ותפילה.

כשאין לאדם תפילה בידו אין התורה יכולה להכנס לתוך ליבו

כי הלב הוא הכלי של האדם לדבוק בה' ב"ה, וכל רצון שיש בליבו מלבד הרצון למצוא חן בעיני ה', הוא חוצץ ומפריד את' בינו לבין ה' ב"ה. ואור ידיעת התורה שבמח האדם וכל התורה שיש בליבו, הוא כאור מקיף על הלב, כמ"ש (בדברים ו, ה) "על לבבך", כי אור התפילין הוא מקיף, וכמו כן על ידי עסק התורה, מזכך את הלב מבחוץ, ועי"ז אין האדם חפץ לילך בדרך הגויים, אלא בדרך ה' והתורה הקדושה. אבל אין הלב מזדכך מבפנים, ועל כן אף שאדם זכה להיות סמוך אצל התורה הקדושה והעסק בה, אם אינו מזכך את הלב מבפנים, יוכל לרצות בתוך ליבו כל מיני רעות שבעולם, ואע"פ שבאמת אינו חפץ בהם, ואין דעתו מסכים לזה כלל, מתעורר מתוך ליבו כל הדמים הרעים שלא נכנעו תחת התורה, וזה הרע מעלה למוחו כל מיני טומאה וזוהמת הנחש שלא התבטלו מאור התורה המקיף לליבו.

הלב הוא ככלי שעל ידי התורה מזדכך מבחוץ וע"י התפילה מזדכך מבפנים

ואין דרך שיוכל להכניס את אור התורה והמוחין שבתפילין אל תוך ליבו ולזכך את הכלי מצידו הפנימי, אלא על ידי תפילה. כי התפילין הם אור מקיף והתפילה היא אור פנימי, וכך על ידי אור התורה מזדכך הלב מבחוץ כמ"ש "והיו הדברים האלה... על לבבך", ועל ידי התפילה מזדכך הלב מבפנים כמ"ש (בדברים יא, יג) "ולעבדו בכל לבבכם" ואמרו בגמ' תענית (בדף ב ע"א) איזוהי עבודה שהיא בלב הוי אומר זו תפילה. וכפי מעלת התורה והתפילה שבאותו היום, כך יהיה ערך יחוד התורה והתפילה בליבו, ויהיה ליבו דך שלא יהיה בו שום חוצץ ומונע את הדביקות, ואף אם לא ביטל את כל העביות שבלב, מ"מ לאחר שעסק בתורה והתפלל כראוי, יהיו הדמים הרעים נכנעים ופופים תחת אור התורה והתפילה, ויוכל לדבוק בה' יתברך ולא שום חוצץ כפי מדרגתו באותו הזמן.

ועל זה אמרו הנביאים, יהושע ושמואל וירמיה ויואל וציריכים לשוב אל ה' ולעבדו מכל הלב כמ"ש 'בכל לבבכם', כי שיעסוק האדם בתורה ותפילה בדרך הנכון בוודאי שימצא לה' ב"ה, וכמו שאמר ירמיה (כט, יג יד) "ובקשתם אותי ומצאתם כי תדרשוני בכל לבבכם, ומצאתי לכם נאום ה' ושבתי את שבותכם", וכתוב 'את שביתכם', כי כשיש לאדם יחוד תורה ותפילה בליבו, מזכך את הלב ומשיב בזה את כל השבי שהוא הטוב שאיבד ונתערב ברע שבלבו. (ואמרו בגמ' שבת (בדף יא ע"א) שמי שתורתו אומנותו פטור מן התפילה, כי הוא אומנות גדול לזכך את הכלי מבפנים ומבחוץ, והצדיקים שביטלו את כל העביות שבלב, כשעוסקים בתורה נכנסת תורתם לתוך הלב, ופטורים מן התפילה, משא"כ שאר בני"א מחוייבים בתפילה וכמו שנפסק בשו"ע בס"ק קו (א"ס)).

על ידי עסק התורה מגלה בליבו את תיקון מעשה בראשית שהוא גילוי אלקות ולעתיד לבוא יבטל הקב"ה את כל המסתירים שיש בלב הבריות מלידע אותו יתברך, כי כתוב בישיעיה (סו, ד) "יום נקם בלבי" ואמר ר"ש בתיקו"ז (בדף נא, א) לבי הוא אותיות לב-י, כי כשברא הקב"ה את העולם, בראו ב"מ מאמרות ובל"ב שמות אלקים, שהם עשרה מאמרות ול"ב פעמים שכתוב 'אלקים' במעשה בראשית, ובעשרה מאמרות התגלה החסד ובשמות אלקים התגלה הדין. והמשמעות בזה, שעשה הקב"ה שבכל התבוננות בעולם יראו אלקות, בין אם הוא גילוי של חסד ואהבה, ובין אם הוא גילוי של גבורה ויראה. וכשעוסק האדם בתורה מגלה את החסד והאהבה של ה' ב"ה, כנגד עשרה מאמרות. וכשמשיב את התורה אל הלב מגלה שגם הדין ויראה הוא אלקות, וכמ"ש "והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים".

גילוי אלקות במקום החושך שבלבו הוא על ידי התפילה

אבל מחטא אדם הראשון, נעשה חושך גדול והתבוננות אחר בעולם, שהוא המקום שתחת שמות אלקים, היינו שלכל אדם יש התבוננות וזמן שאינו יכול

לחשוב מאלקות, והוא כל הריחוק של האדם מה' ב"ה, שהוא כל החושך של האדם והדמים הרעים שבתוך הלב, ומהם כל הרצונות המנגדים לידיעת התורה והיראה שיש לו במוחו ועל ליבו, ואותם אינו יכול לבטל ולהשוות את ליבו כפי דעת התורה שהשיג, אלא על ידי תפילה. וזהו "יום נקם בלבי", שיגלה הקב"ה דעת כזו שתביא את כל הבריות לפנות אליו יתברך בתפילה, ובזה יוציא את כל החיות של הסט"א שהיא תחת שמות אלקים, כי יכרית ה' את חיותם משמות אלקים כמ"ש "ואלילים כרות יכרתון" (כי כל כוחם לנגד ולכפור בתורה הוא מפני הדין וההסתרה בשם אלקים), וזה יהיה על ידי שיאיר הקב"ה את אור התפילה בכל הלבבות, ויתבטל כל העביות שבלבבות, ויוכלו הכל לראות אלקות ולדבוק בו יתברך. וזה יהיה על ידי משיח בן יוסף שיגלה תפילה שהיא בבחינת אש שיכלה וישרוף את כל הסט"א המסתירה את דיבור ה' יתברך ב'מאמרות ושמות אלקים.

יעקב הוא עמוד התורה ויוסף כנגד התפילה

והענין הוא שכתוב בעובדיה (פס' יח) "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה" שיעקב הוא עמוד התורה שהיא אש כמ"ש (ירמיהו כג, כט) "הלוא כה דברי כאש נאום ה', וגילוי אש זו בתוך הלב היא על ידי הלהבה שהיא ענין משיח בן יוסף והתפילה, כמ"ש בתהילים (ד, טז) "חם ליבי בקרבי בהגיגי תבער אש". ובזה יכניס יוסף את הדעת של האבות שהיא כל התורה ממדרגת "על לבבך" למדרגת "בכל לבבכם", כי מדרגת יעקב מכניעה את עשיו בכת התורה, שעל ידי לימוד התורה רואה האדם איך אין דרך בעולם מלבד התורה, ואין לו רצון לילך בדרך של עשיו ואדום. אבל עדיין נשאר מזהומת עשיו סיגים שהם תחת שמות אלקים, שהוא כל הריחוק של האדם מכל הדמים הרעים שבתוך הלב, שמסתירים ממנו את האלקות והפנייה לשמים אל הבורא ב"ה. וזה "כאש תבער יער וכלהבה תלהט הרים", שיעקב שהוא כאש, יבטל את עשיו שמסתיר את האלקות כמו יער המסתיר לשמים (כמ"ש (תהלים פ, יד) "יכרסמנה חזיר מיער" שעשיו שנמשל לחזיר (כמ"ש בויק"ר פ"ג) שמכרסם בכרם ישראל מכל מה שמסתיר את האלקות כיער המסתיר לשמים), "וכלהבה תלהט הרים", שיוסף שנמשל ללהבה יבטל גם את הסתרת האלקות כהרים המסתירים מעט לשמים, כמ"ש בסוף ספר עובדיה "לשפוט את הר שעשיו".

רחל היא כנגד השכינה ומצפה על גילוי התורה בתוך הלב של נשמות ישראל

ולזה נשא יעקב את רחל ולא, כי לאה היא ענין עסק התורה, וכנגד קשר תפילין של ראש שהוא מקיף, ורחל היא כנגד התפילה שהיא אור פנימי, וזה שכתוב (ירמיהו לא, יד) ברחל "רחל מבכה על בניה מאנה להנחם", כי רוצה מאוד לתקן גם את כל הריחוק שבלב, שהוא מקום שכמעט ואין שם גילוי אלהות כלל. ועל זה אמרה ליעקב (בראשית ל, א) "הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי", שאין נחשב לה כחיים אלא כשיתוקן כל הלב בשלימות לה' ב"ה, שהם כל הקצוות שמתחת ל"ב שמות אלקים. ולכן השיבה יעקב "תחת אלהים אני", שאין ביכולתו לידל למקום שהוא תחת צירופי שמות אלהים, שהוא מקום סיטרא דמותא, שהם כל המצרים לאדם ומרחיקים אותו מה' ב"ה.

משחרב בית המקדש כל ההתקרבות היא בקטנות ואין יכולים לשוב אל ה' אלא בדרך תפילה שהיא כאש

ורחל נמשלה לאותה איילה שצריכה להוליד, ואינה יכולה ללדת אלא על ידי שתלך למקום המים, ויבוא אותו הנחש ויכישה, ומתוך כך יכולה ללדת וכמ"ש בזהרה בשלח (בדף נב, ז) ובילקוט שמעוני (ברמז תשמא) שאיילה זו כשיושבת על המשבר מצטערת ועורגת לקב"ה, והוא יתברך עונה אותה ומזמין לה נחש, ומכישה בבית הרחם, ומיד בית הרחם נפתח, לכך נאמר כאיל תערוג על אפיקי מים. והוא סוד גנוז מאוד כמו שאמר שלמה במשלי (ל, יט) "שלשה אלה נפלאו ממני וכך' דרך נחש עלי צור", וכן אמר ר"ש (בזהרה שם) בהאי מילה לא תשאל, ויתגלה סוד זה לעתיד לבוא.

כי רחל היא כנגד השכינה בזמן הגלות, ומזמן שחרב בית המקדש כל ההתקרבות שלנו לקב"ה הוא בבחינת קטנות, היינו שאי אפשר שיתבטל כל הרע בבת אחת, כי צריך להוציא מן הרע את חיותו שהוא כל הטוב שירד למקום זה, והטוב אינו יכול לשוב לאדם אלא על ידי דרך ובריור. ולכן גם הגאולה תבוא על ידי דרך שבה נשוב אל ה' ב"ה, ודרך זו היא דרך התפילה, שהיא "נחש עלי דרך", וכשיש לאדם את התפילה שבוקעת מתוך הלב, ממשין ומוליד בזה את התורה שמקיפה על ליבו לתוך ליבו ויכול לשוב לה' ב"ה בכל ליבו, כמו שאמרו בגמ' "בכל לבבכם" זו תפילה.

כדי שיוכלו נשמות ישראל לשוב במקום הקטנות המשיכה רחל את דן שממנו בא משוון

ולרחל יש את אור התורה להוליד ולהאיר במקום הנמוך ביותר בבריאה לתקנו ולהשיבו שיתגלה גם שם אור אלהותו יתברך, אלא שלזה היא זקוקה לאותו הנחש שיכשה כדי שתוכל להוליד, ועל זה כתוב (תהלים כב, ב) "כאייל תערוג

הגליון מוקדש לרפואת ישועת והצלחת

שנטל רחמונה בת מסעודה, עמוס דב בן רות, איתמר חיים בן רוזה, תהל שרה בת אתי אסתר ירדנה בת שושנה שמעה, יהודה בן מזל

על אפיקי מים כן נפשי תערוג אליך אלהים". ולכן כשראתה שאין לה בני, היינו שאינה יכולה להוליד את התורה ולהמשיכה אל תוך הלבבות של נשמות ישראל, ויתרה יותר על כבודה, ונתנה את בלהה ליעקב והוציאה את נשמת דן, וממנו המשיכה את שמשון שהוא "נחש עלי דרך" שהוא נחש דקדושה בגימט' משיח, כי הוא "שפיפון עלי אורח" שיכול לירד מטה למקום החיצונים היונקים מארץ ישראל ותחת צירופי שמות אלקים, שהם כל החיצונים המצרים לישראל. ולכן היה 'נזיר אלהים' שלא היה לו נגיעה בעולם הזה, כי היה צריך לירד מטה ללחום לבדו.

שמשון יכל לירד למקום הסט"א ולגלות תפילה שהיא כאש המכלה בעשיו

ושמשון היה יכול לירד למקום זה כיחידו של עולם, ועל כן נקרא ע"ש השמש שהיא שמש דקוב"ה, ולכן אמר רחל ליעקב "התחת אלהים אני" ופרט"י וכי במקומו אני, אבל שמשון יכל לירד כמ"ש "וירד שמשון תמנתה" (כמ"ש בסוטה ב"דף י.), ו'תמנתה' עם האותיות בגימט' "התחת אלהים" ע"ה, ועל זה אמר יעקב על שמשון "לישועתך קיויתי ה'", שהיא הצעקה של האיילה ורחל שיצליח שמשון בשליחותו, שהיא ביטול כל הדמים הרעים שבלב שנמשכו מהאות מ' דאדום ועשיו, שהיה שמשון לוקח את ניצוץ עשיו (כמ"ש בחומת אגן שופטים פט"ו), ומוציא ממנו את חיותו וכיוסף שהיה שטנו של עשיו (בר"ר פ"ג אות ז). וזה "תערוג אליך אלהים" כמו שאמרו בילקוט שמעוני (שם) שתעשה דין בעובדי אליילים (כי ק"כ צרופי אלקים הוא קדושה, ומקום הסט"א הוא תחת אלו הצירופים, שהוא הצירוף קכ"א בגימט' אליילים ונקראים אלהים אחרים כידוע).

ושמשון הוא ענין משיח בן יוסף, כי שמשון הוא כנגד השמש ויסוד האש, וכן יוסף כמ"ש "ובית יוסף להבה", כי הוא כנגד התפילה שהיא כאש, כי כפי שאדם צריך להזהר באש, כך צריך להזהר בתפילה, שעומד הוא לפני המלך ממש, שהתפילה היא השכינה שכתוב בה (יחזקאל א. כז) "כמראה אש בית לה" שהוא "בית תפילה" (ישעיהו נ. ז), ולכן בשעת התפילה צריך דקדוק גדול, מפני השראת השכינה שיש בשעת התפילה, ועל ידי התפילה שורף את כל הסיגים והפסולת של עשיו שיש בליבו המעכבים אותו מלעבוד לה' ב"ה בכל ליבו, משא"כ כשאין לאדם את התפילה, אף הפסולת של עשיו שהוא קש מביאו במעשהו לסתור את תורתו.

ועל ידי שיש לאדם תפילה נכלל במשיח בן יוסף ובשמשון שהוא "נחש עלי דרך", ובזה תוכל התורה להכנס בתוך ליבו, כי בזה גורם ליחוד תורה ותפילה ומבטל את הסיגים שיש בליבו מלילך בשלימות בדרך ה'. והטעם שעל ידי התפילה יוכל לשרוף לקש ופסולת דעשיו, הוא מפני שבתפילה יש השראת השכינה שהיא אש כנ"ל, וכשתפילת האדם במדרגה שיודע ומאמין ששכינה כנגדו, ומתוך כך מדבר לפני ה' ב"ה בלשון נוכח, יש יחוד בין דיבורו לבין השכינה, ובזה נעשה גם ליבו ודיבורו כאש כמ"ש "חם ליבי בקרבי בהגיגי ודבער ואש".

העיקר שיזכה לתפילה שהיא כאש שידבר לפני ה' במידת הבטחון ובלשון נוכח מכל ליבו

וענין התפילה כאש היא בשני פנים; הדבר הראשון שהדיבור לפני השכינה הוא בלשון נוכח, והדבר השני שיהיה לו בטחון על בקשותיו לפני ה' יתברך. כי כשמאמין שעומד לפני ה' ב"ה, ובוטח בכח דיבוריו לפעול לפני ה' להמשיך לו בתפילתו את כל בקשותיו ועניניו, באופן זה יהיה דיבורו כאש ובדקדוק גדול. וכך היה בקריעת ים סוף, שהיו ישראל בצער ובדוחק גדול מאוד מכל הצדדים, והיו צועקים לה' ב"ה, עד שבא שחון בן עמננד, שהוא בבחינת 'נחש', וקפץ למים עד שהגיעו המים לצאורו והתפלל "הושיעני אלהים כי באו מים עד נפש" ונקרע הים לפניו (וכמובא במד"ר פ"ג).

וזה מה שאמרו בגמ' פסחים (ב"דף קיח.) קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, כי התפילה היא המזון כנ"ל בזוהר בראשית (ד.), והבקיעה של התפילה מתוך הלב להמשיך את הולדת התורה בתוך הלב היא כקריעת ים סוף, שדוקא באופן קריעת ים סוף ב"ה מקשיב ושומע לכל מילה היוצאת מפיו, ויש לו בטחון בה' שאין לו ישועה מלבד ה' יתברך - תהיה תפילתו כאש, כי מתייחד בתפילה עם השכינה שהיא אש. וכמו שאברהם שהיה בטוח בהשגחת ה' יתברך היה יכול לעמוד במחיצת האש, אבל ה' שהיה מסתפק בהשגחת השי"ת לא יכל לעמוד במחיצתה (וכמובא בב"ר פ"ח אות יג).

ותפילה שהיא כאש היא כתפילת שמשון ויוסף, שכל תפילתם היא כאש, שכוחה רב להכניע את הרע כל כך עד שישבו האדם אל ה' בכל ליבו. ולכן קריעת ים סוף הייתה גם על ידי יוסף הצדיק (וכמ"ש במכילתא דרשב"י פ"ד), כי יוסף הוא כנגד היסוד וענין הכתוב במשלי (ל. יט) "דרך נחש עלי צור", שהוא כנגד סוד מטה שעל ידו בקע את הים כמובא בזוהר שמות (ב"דף טו.) כי המטה נהפך לנחש כמ"ש (בשמות ד. ב) "מזה בידך וכו' וישליכהו ארצה ויהי לנחש וינוס משה מפניו", כי כמו שהים נס מפני גדולת נשמת יוסף, כך התפעל משה מגדולת נשמת משיח בן יוסף שהוא ענין שמשון וזה 'מה זה בידך' בגימט' 'מגן' שהוא שמשון כמ"ש (בתהילים פד, יב) "כי שמש ומגן".

כח תפילת יוסף ושמשון היא מכח התפילה שאצל הקב"ה הבלתי אפשרי הוא אפשרי

כי כל מה שאין האדם אוחד תמיד בתפילה הוא מפני שאינו מאמין שיתן לו הקב"ה את מבוקשו, אבל ענין משיח בן יוסף הוא תפילה מתוך שלימות מידת הביטחון, שעל שם זה נקרא יוסף כמו שאמרה רחל (בראשית ל. כד) "יוסף לי ה' בן אחר", שתיכף עם לידת יוסף הוסיפה וביקשה והתפללה. וכל קדושת הברית של יוסף היא מתוך בטחון בה' שכמו ששמרו השי"ת היום כך ישמרו ויצילו למחר, והיה כולו תפילה וביטחון שכל מה שיבקש יתן לו השי"ת, והיה מאמין תמיד שאצל הקב"ה הבלתי אפשרי יכול להיות אפשרי, והיה ממלמל תמיד בתפילה, וכשהיה אדונו פוטיפר מבקש איזה דבר ומשנה את דעתו, היה יוסף הופכו לכל מה שיחפוץ אדונו בכח התפילה (וכמובא בב"ר פ"ז אות י, ובתנחומא וישב. ח) והוא כל ענין שמשון הגיבור שהיה גיבור גשמי, אבל בלא שהיה בוטח בה' לא היה לו תועלת בכוחו, כמ"ש (בשופטים טו, יח) "ויקרא אל ה'", ובכח התפילה (שם טז, כח) החזיר את כוחו וכתחילה כמו שכתוב "וילפות שמשון את שני עמודי התורן וגו'", ומכח הביטחון בה' ב"ה, אף שהיה חגור ברגליו היה הולך ונוצח, שכל מעשה שמשון הוא הבלתי אפשרי שנעשה אפשרי. והוא הטעם שמדליקים את האש במקום הצדיקים הגדולים, ובפרט אצל הצדיקים ששרשם ביסוד האש כמו רשב"י ושמשון. וכשמדליקים אש לכבוד הצדיקים צריך לכוין להכליל בתפילתם שהייתה כאש, והיו תמיד בהתלהבות שלהבת "ה כלפי מעלה כמו האש שהולכת ונגבהת למעלה.

אין האדם יכול לבוא לתפילה שהיא כאש א"כ רגיל בתפילה שהיא כמים

והנה דרך התפילה שהיא כאש שעל ידה יוכל האדם להשיג כל מבוקשו, היא מדרגה גדולה מאוד, ועל ידה יוכל לילך בדרך עד שתיכנס התורה אל תוך הלב ויבטל את כל הרע שבלבו, ויבוא לעבוד ה' ב"ה כמ"ש 'בכל לבבכם'. אבל כפי שמדרגת תפילין של ראש הם עיקר המוחין, שהם כנגד האש והלשם שהיא ענין שי"ן דתפילין של ראש, ואי אפשר לבוא למדרגה זו אלא על ידי הקדמת תפילין של יד, שהיא כנגד הלבנה וכנגד המים. כך אי אפשר לבוא לתפילה במדרגה של אש, אלא על ידי שמקדים לה תפילה במדרגה של מים.

על ידי שרגיל בשיחה לפני ה' ב"ה יוכל להתפלל במידת הבטחון ונוכח פני ה' ותפילה במדרגה של מים היא 'שיחה' וכמ"ש (תהילים קמב. ג) "אשפוך לפניו שיחי צרתי לפניו אגיד" אשפוך לפניו שיחי היא שיחה שנשפכת לפני ה' תתברך, וכמ"ש (איכה ב. יט) "שפכי כמים ליבך". כי כדי לבוא למדרגה של תפילה שהיא כאש שהוא יחוד הדיבור עם השכינה שהיא אש, הוא דוקא על ידי שידבר בלשון נוכח לפני ה' ב"ה כמו שתקנו חז"ל בכל התפילות והברכות, ואדם שאין לו שיחה עם ה' יתברך מלבד זמן התפילה, ואינו קשור בה' יתברך באופן שיכול להיות מוכן ומוזמן להשיח את ליבו לפניו בכל שעה, אינו יכול לבוא לתפילה במדרגה של אש, ואף שמוציא מפיו את התפילה בלשון נוכח ואומר אתה חונן וכו', אין לדיבורו יחוד עם השכינה שלפניו, כי אינו מאמין שעומד בשעה זו ממש לפני ה' ב"ה בתפילתו. אבל על ידי שרגיל בתפילה שהיא כמים ושיחה עם השי"ת, יוכל להיות לפני ה' בתפילה, וזה "שפכי כמים ליבך נוכח פני ה'", שדוקא על ידי שרגיל בתפילה שהיא כמים, יוכל להיות נוכח פני ה'.

רחל מצפה על נשמות ישראל שיהיו סמוכים תמיד אצל המים שהיא שיחתם לפני ה' ולכן כתוב "כאייל תערוג על אפיקי מים", שהאיילה שמרמזת על השכינה שזקוקה להוליד את התורה לתוך הלב של נשמות ישראל, על ידי אותו נחש שהוא שמשון וענין משיח בן יוסף שהיא תפילה כאש - באה דוקא אצל המים, וכמו שאמר רבי שמעון בזוהר (ויקהל ר"ט, ע"ב) "ותיאובתא דילה דוקא על אפיקי מים", כי דוקא סמוך אצל המים שהיא תפילה במדרגה של שיחה, תוכל למצוא את התפילה שהיא כאש, כי 'נחש' בגימט' אש אדנ"י (עם האותיות והתיבות) שהוא אדנ"י שפתי תפתח, שעל ידי התפילה שהיא כאש נפתחים השפתיים שהם כ-ם' סתומה כמ"ש רבנו האר"י, וזה מה שאמרו במדרש (בב"ר פ"ח צ"ב בס"י יד) שהיה יעקב סבור ששמשון הוא מלך המשיח וגואל בדורו את ישראל, כי בקע את ה-ם להיות מ' פתוחה בתפילה לפני ה' ב"ה.

דוד המלך חקק וסלל את כל דרכי התפילה לכל נשמות ישראל עד ביאת משיח והיא הדרך שהלכו בה כל הצדיקים והאבות הקדושים וכמ"ש ביצחק (בראשית כד, טג) "ויצא יצחק לשווח בשדה", וכמו שאמרו בזוהר פנחס (ב"דף רכז.) ובגמ' ברכות (ב"דף כו.) דלית שיחה אלא צלותא, כי יצחק הייתה עיקר מידתו גבורה שהיא תפילה כאש, וכדי שיזכה לזה בשלימות היה מרבה בתפילה שהיא במדרגת שיחה. ומי שזכה לזה בשלימות הוא דוד המלך, ולכן אע"פ שכבר גדולי וצדיקי עולם שקדמו לדוד המלך אצלו חלק מהמזמורים המובאים בתהילים, כיון שדוד זכה לזה בשלימות, הוא שסידר וכתב לכל ספר התהילים, כי השיג את דרך התפילה על כל מדרגותיה בשלימות. ולכן הוא שגילה את מלכות ה' במעלה שאין למעלה ממנה, כי הוא שחקק את הדרך לכל ישראל, שכל אדם בכל מדרגה ובכל מקום, יוכל להיות מוזמן לפנות אליו יתברך. ולכן אמרו במדרש (במד"ב פ"ד) שכל מה שהיה יכול שמשון לפעול היה על ידי שהייתה אימו מיהודה שממנו בא דוד המלך.

כשעוסק בתפילה על מנת להכניס את התורה לתוך ליבו הוא כעוסק בנגעים ואהלות והנה הוא כלל שלא יוכל להיות שום ביור ועלייה אלא בכח התורה, כי התורה היא תיקון מעשה בראשית והיא האור הגנוז, ואין דרך מלבדה לבטל את הרע,

וכל התפילה היא כדי להוליד ולהמשיך את התורה למדרגת האדם ומקומו שהוא על ידי יחוד התורה והתפילה בלב של האדם, וכאמור לעיל שבלא התפילה לא תכנס התורה לתוך ליבו ויעלה הרע שבלבו לסתור את תורתו. וכיון שדוד הוא שזכה ליחוד התורה והתפילה בשלימות שאין למעלה ממנה ועל זה אמר בתהילים (קט. כב) "וליבי חלל בקרבי", שביטל את כל המחיצות המונעות מהתורה לכנוס בתוך הלב, ביקש מהקב"ה שכל העוסק בספר התהילים יעלה עליו כאילו עוסק בתורה בדיני נגיעים ואהלות כמו שאמרו במדרש תהלים (שוח"ט פ"א), כי מאחר שאין התורה יכולה להכנס אצל האדם בתוך הלב אלא על ידי התפילה, כשעוסק בתפילה בדרך הזו על מנת לעבוד לה' ב"ה כמ"ש "בכל לבבכם", בודאי שיבטל את כל הנגיעים והמחיצות שיש בליבו המונעות אותו מלדבוק בה' ב"ה בכל ליבו, כי דוד מלמד את הדרך שיוכל לילך האדם ממדרגת שיחה למדרגת תפילה, שע"ז יהיה נכלל בכל התורה שמקיפה על ליבו.

עיקר האור הפנימי שיבקע את הלב היא הבקשה על החזרת עבודת בית המקדש
 וזה מה שכתב רבנו האר"י (בשעה"כ פסח בדרוש י"א) שבספירת העומר ממשיך בזה אור מקיף, ובבקשה על בנין בית המקדש וחזרת העבודה למקומה, ממשיך בזה אור פנימי, כי בספירת העומר אנו מגלים את הציפיה וההכנה שלנו לקבל את התורה, שהיא על הלב ובבחינת אור מקיף, אבל אינה נכנסת אל תוך הלב אלא על ידי התפילה שהיא אור פנימי, ותכלית דרך התפילה היא הבקשה והתעוררות הרחמים על גילוי מלכותו יתברך כמו שסידרו לנו חז"ל בכל התפילות, כי עיקר גילוי התפילה שהיא כאש צריכה להתגלות באש שתבער על המזבח בבית המקדש כמ"ש (יחזקאל א, כז) "מראה אש בית לה" שהוא "בית תפילה" (שיעור נ. ז), ולכן על ידי הבקשה על חזרת עבודת בית המקדש ממשיכים בזה אור פנימי, ובכל יום בספירה מבטל את הדמים הרעים החוצצים והמונעים מהתורה שהיא מקיפה על ליבו כמ"ש 'על לבבך' להיות בתוך ליבו ולבוא לעבוד לה' ב"ה כמ"ש "בכל לבבכם".

תכלית דרך התפילה וענינה שיבוא לבקש על מלכות ה' ב"ה
 ותכלית דרך התפילה - שיגיע האדם לבקש על מלכות ה' יתברך, ולכן התפילה היא דרך כמ"ש על שמשון "נחש עלי דרך", שהיא דרך שבא הולך האדם ומברר את כל הרע שבלבו, עד שמגיע לידי דעת שמלבד כל הרצונות שחפץ להשיג בתפילתו, יש את הרצון של ה' ב"ה שהוא למלוך מירושלים, ודוד המלך שהשיג את דרך התפילה בשלימות היה יכול לבוא לתכלית דרך

במראות קודש

מראות הקודש מל"ג בעומר עם רבינו שליט"א:
 מעמד ההדלקה, שמחת האלפים לכבוד הרשב"י והשיעור שמסר רבינו בענייני דיומא

בשורה משמחת
 לשוחרי התורה ולומדיה
 יצא לאור קונטרס כרם שלמה
 מאור תורתו ושיעוריו של
 הגאון הינוקא
 רבנו שלמה יהודה בארי שליט"א
 מענייני חג השבעות ומתן תורה

הקונטרס כולל כמה משיעוריו של הרב הגאון הינוקא שליט"א מענייני דיומא שמסר במשך השנים, וכן שיעורים מימי כבודו ונעורו

ניתן להשיג השבוע (פ"שת נשא) בדוכני בודי בכל רחבי הארץ

לציבור הקוראים היקר
 הדפסת העלון כרוכה בהוצאות רבות, העלון יוצא בצמצום והביקוש עצום. ניתן לתרום בעמדות נדרים פלוס לעמותת יד להועיל עבור 'משולחן שלמה', ולציין ההקדשה.
 או בהעברה: בנק: מזרחי טפחות (20) סניף: 417 (גאולה) מס' חשבון: 521025
 שם העמותה: 'יד להועיל' - עבור העלונים, ולציין את שם ההקדשה.

לבקשת רבים ניתן לשמוע בקו 'שיעורי הינוקא' עובדות והנהגות מחייו ואורחותיו של הגאון הינוקא מו"ר שליט"א בשלוחה 4 מאת הגאון הרב יחזקאל צמח שליט"א ות"ח נוספים. וכן בשלוחת המאוינים שלוחה 6. כמו"כ ניתן להאזין לשיעורים האחרונים ומאמר 'יומי'. מספר הקו 02-5-306-506 האזינו ותחי נפשכם